

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه‌ریزی

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس
دوره کارشناسی ارشد

۱- تاریخ تشیع

۲- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

گروه علوم انسانی

مصوب چهارصد و چهاردهمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی

مورخ ۱۳۸۰/۴/۳

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد
۱- تاریخ تشیع ۲- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

گروه: علوم انسانی
رشته: ۱- تاریخ تشیع، ۲- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی گرایش:
دوره: کارشناسی ارشد
کد رشته:

شورای عالی برنامه‌ریزی در چهارصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۰/۴/۳ براساس طرح دوره کارشناسی ارشد ۱- تاریخ تشیع، ۲- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده، و مقرر می‌دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ۱- تاریخ تشیع، ۲- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم‌الاجرا است.

الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و براساس قوانین، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی می‌باشند.

ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۸۰/۴/۳ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم‌الاجرا است.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد ۱- تاریخ تشیع، ۲- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می‌شود.

رأی صادره چهارصد و چهاردهمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی

مورخ ۱۳۸۰/۴/۳

در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد

۱- تاریخ تشیع ۲- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ۱- تاریخ تشیع، ۲- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است

رأی صادره چهارصد و چهاردهمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مورخ ۱۳۸۰/۴/۳ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته ۱- تاریخ تشیع، ۲- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی صحیح است، به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر مصطفی معین

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

دکتر علی شریعتمداری

رییس گروه علوم انسانی

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمایید.

دکتر سید محمد کاظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی

فصل اوّل

مشخصات کلی برنامه

باسمه تعالی

"احی قلبك بالموعظة... و أعرض علیه اخبار الماضین و ذكره بما اصاب من كان قبلک من الاولین و سر فی دیارهم و آثارهم، فانظر فیما فعلوا و عما انتقلوا و این حلوا و نزلوا"

(از وصیت امیرالمومنین علی علیه السلام به امام حسن علیه السلام)

۱. مقدمه

توجه به تاریخ و اهتمام به تاریخ‌نگاری یکی از برجسته‌ترین ویژگی‌های فرهنگ و تمدن اسلامی است که ریشه‌های آن را باید در تاریخ‌نگری قرآن و ارتباط بخشی قابل توجه از آیات قرآنی به مسایل و حوادث تاریخی و در نتیجه توقف فهم و تفسیر این آیات بر داشتن اطلاعات تاریخی و نیز توصیه و تشویق قرآن به سیر در آفاق و تأمل در سرنوشت پیشینیان و همچنین پیوند ناگسستنی مباحث کلامی و فقهی با داده‌های تاریخی جستجو کرد.

تلاش قابل تقدیر دانشمندان مسلمان در پدید آوردن آثار تاریخی در سده‌های پیشین پاسخگوی نیازهای جامعه اسلامی بود ولی در سده‌های اخیر و در پی تحولات بنیادینی که در تفکر و زندگی بشر رخ داده است به نظر می‌رسد تحقیقات و نوشته‌های تاریخی مسلمانان، چه در زمینه ارایه چهره‌ای درست از وضعیت کنونی حیات اسلامی و چه تصحیح نگاه به گذشته و تطبیق آن با نیازها و دستاوردهای جدید، فاقد معیارهای لازم است.

سامان دادن آموزش و پژوهش در حوزه تاریخ اسلام در قالب رشته‌های درسی دانشگاهی در کشور ما در کنار تحقیقات سنتی، منشأ آثار و نتایجی بوده است ولی گذشت زمان و پیشرفتهای جدید در زمینه روش بررسیهای تاریخی و افزایش چشمگیر حجم منابع و اطلاعات و نیز روبرو شدن با پرسشها و ابهامهای تازه، لزوم تجدید نظر در برنامه‌ها، سرفصل دروس، منابع و روشهای تدریس و تحقیق تاریخی را اجتناب ناپذیر می‌نماید. این مسأله با در نظر گرفتن ضرورت‌های برخاسته از پیروزی انقلاب اسلامی در

ایران اهمیتی دو چندان می‌یابد.

تردیدی نیست که بدون شناخت درست گذشته نمی‌توان اندیشه و تدبیری صحیح درباره آینده داشت. امروزه وظیفه خطیر ارایه چهره‌ای روشن، بدون خدشه و واقعی از گذشته بردوش همه عالمان متعهد و دردمندی که به احیای اسلام ناب محمدی و عزت و سربلندی ایران اسلامی می‌اندیشند سنگینی می‌کند.

اینک با درک درست از واقعیت‌های کنونی ایران و جهان و ایجاد تحول در برنامه‌های آموزشی دورشته کارشناسی ارشد ناپیوسته تاریخ تشیع و تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی در دوره کارشناسی ارشد با این برنامه دایر می‌گردد.

۲. ویژگیهای برنامه

با مطالعه در روشها و راهکارهای تدوین برنامه‌های آموزش عالی، برنامه حاضر به گونه‌ای طراحی شده است که ضمن برخورداری از قابلیت ارزیابی و امکان سنجش میزان توانایی آن برای تحقق اهداف پیش‌بینی شده، توجیهی روشن درباره هر یک از عناصر برنامه و جایگاه آن داشته باشد. با در نظر گرفتن اهداف و مقتضیات دانشگاه‌ها برنامه حاضر با روش تلفیقی (*Eclectic Option*) با دو روش زیر طراحی شده است.

- تهیه برنامه به روش میان رشته‌ای (تاریخ، فرهنگ و تمدن و روش تحقیق تاریخی) (*Interdisciplinary Option*)
- تهیه برنامه به روش جامعه‌مداری (توجه به نتیجه نیازسنجی و تلاش برای برآوردن نیازهای موجود در کشور در زمینه مطالعات تاریخی)

۳. نیازسنجی و امکان‌سنجی

در حال حاضر در کشور ما، رشته‌های دانشگاهی مرتبط با تاریخ به تاریخ محض ایران در دو مقطع پیش و پس از ظهور اسلام و نیز تاریخ اسلام و یا آمیخته‌ای از تاریخ و تمدن اسلامی اختصاص دارد. هویت شیعی انقلاب اسلامی پرسشهایی فراوان را درباره پیشینه و فراز و نشیب تاریخ تشیع به گونه‌ای که

سرانجام در قالب یک حکومت در ایران تجلی یافت فرا روی اندیشمندان قرار داده است ولی جای شگفتی و بل سوکمندی است که در کشور ما با وجود تلاشهای پراکنده‌ای که برای شناساندن تشیع و تاریخ آن صورت می‌بندد هیچ نهاد علمی رسماً متولی این مهم نیست. همچنین به نظر می‌رسد برای حل مشکلات فرهنگی و مدیریت علمی و فرهنگی کشور بدون دست کشیدن از ارزشهای اصیل و در مسیر تلاش برای بازآفرینی مجد و عظمت گذشته متناسب با شرایط جدید بشری - که از شعارهای اصلی انقلاب است - پیش از هر چیز نیازمند شناخت درست فرهنگ و تمدن عظیم اسلامی و مبانی و ابعاد آن و چگونگی تعامل آن با دیگر تمدنها هستیم و این مهم نیز متأسفانه به صورتی شایسته مورد اهتمام دانشگاهها قرار نگرفته است. و از سویی دیگر نیاز محافل علمی کشور به گسترش مطالعات درباره تاریخ اسلام و تشیع - در قالب رشته و یا گرایشی مستقل - نیز با توجه به پیوند وثیق عموم شعارها و اهداف نظام با تجربه موفق تاریخی اسلام مورد تأیید صاحب‌نظران است.

دانشگاه‌های مجری باید با توجه به اهداف کلان خود، در خدمت به اهداف نظام مقدس اسلامی و با توجه به امکان فراهم آوردن فضای آموزشی مورد نیاز و امکان دسترسی به منابع و اساتید و نیز امکان شناسایی و گزینش دانشجویانی با ویژگیهای مورد نظر، وظیفه خود را که برطرف کردن بخشی از کاستی‌های موجود در این زمینه است در قالب اجرای دو رشته تاریخ تشیع و تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی ایفا نمایند.

۴. هدف کلی رشته

هدف کلی رشته به شرح زیر در نظر گرفته شده است :

« تربیت دانش آموختگانی متعهد به اسلام که با تعبدی آگاهانه و پشتوانه‌ای از معارف اسلامی و برخورداری از درکی درست و اطلاعاتی گسترده درباره تاریخ تشیع و یا تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی و منابع و مآخذ آن، توان تحقیق، تدریس، نوآوری و پاسخگویی به پرسشها و شبهات موجود در حوزه یکی از دو رشته فوق را داشته باشند.»

۵. راهکارهای (استانداردهای) آموزشی

تحقق هدف کلی فوق تنها از طریق برنامه درسی رسمی میسر نیست بلکه نیازمند برنامه آموزشی گسترده‌تر و در بردارنده موارد زیر است:

محیط معنوی و اخلاقی، محیط علمی با حضور اساتید و محققان مبرز، کتابخانه و مرکز اطلاع‌رسانی در خور، برنامه درسی منسجم و کارآمد، کارگاههای پژوهشی، متون کمک درسی متنوع و عمیق، سمینار، بازدیدهای علمی و مانند آن. در فصل سوم این برنامه، در کاربرگهای معرفی دروس، راهکارهای (استانداردهای) آموزشی لازم برای هر درس تعیین شده است.

۶. اهداف آموزشی

براساس مطالب پیش‌گفته اهداف آموزشی برنامه را به شرح زیر می‌توان برشمرد:

- آشنایی با معارف اسلامی
- نگرش انتقادی به چارچوب تئوریک تاریخ نگاری مرسوم و احاطه دانشجویان به ابزارهای تجزیه و تحلیل تاریخی
- آشنایی تخصصی با محتوای مورد نیاز برای یکی از رشته‌های تعیین شده و تأمین و تمهید بنیه لازم علمی در حد مراکز معتبر علمی جهان

۷. حیطه‌های آموزشی

طبیعی است که حیطه‌های آموزشی این برنامه نیز منطبق با اهداف آموزشی مذکور در بند ۶ چنین می‌باشد:

- حیطه آموزشی معارف اسلامی
- حیطه آموزشی مهارت‌های پژوهشی مورد نظر
- حیطه آموزشی تخصصی هر یک از رشته‌های تعیین شده

۸. عناوین دروس

با توجه به حیطه‌های آموزشی فوق و براساس مبانی و محورهای زیر عناوین دروس و تعداد واحدهای آن انتخاب شده است :

- رعایت ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
 - مورد توجه و استفاده قرار دادن طرحها و برنامه‌های درسی مصوب
 - مشاوره و رایزنی با استادان و صاحب‌نظران
 - اولویت دادن به عناوین دروسی که در دانشگاههای دیگر پیشینه آموزشی دارد.
 - اولویت دادن به عناوینی که منابع آنها قابل دسترسی است.
- عناوین دروس و تعداد واحدهای آنها در جدول دروس در فصل دوم برنامه آمده است.

۹. واحدهای درسی

محتوای درسی پیش‌بینی شده برای تحقق اهداف آموزشی در قالب تا ۳۲ واحد درسی اصلی و ۱۶ واحد جبرانی عرضه می‌شود که دسته‌بندی آن چنین است:

* دروس جبرانی (معارف اسلامی و زبان و روش تحقیق) (ویژه کسانی که در آزمون ورودی نمره لازم را در این دروس

کسب نکرده‌اند)

۴ واحد	معارف اسلامی
۲ واحد	زبان عربی (متناسب با رشته)
۴ واحد	زبان انگلیسی (متناسب با رشته)
۲ واحد	زبان فارسی (متناسب با رشته)
۲ واحد	روش تحقیق و مآخذ شناسی
۲ واحد	تاریخ زندگی پیامبر ﷺ
۱۶ واحد	جمع

* دروس اصلی

۱۴ واحد	دروس مهارت‌های پژوهشی مورد نظر و پایان‌نامه
تا ۱۸ واحد	دروس تخصصی هر رشته
تا ۳۲ واحد	جمع

۱۰. شرایط پذیرش دانشجو

داوطلبان تحصیل در این رشته‌ها از طریق آزمون مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی گزینش میشوند و باید توان تحصیل تمام وقت در طول دوره و قابلیت‌های فکری و روحی برای گذراندن موفقیت‌آمیز دوره را دارا باشند.

فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی می‌توانند در آزمون این رشته‌ها شرکت کنند

داوطلبان این رشته‌ها باید در حدّ قابل قبول از علوم و معارف اسلامی، زبان عربی و زبان انگلیسی مطلع باشند.

چنانچه ضرورت پیدا کند دانشگاه از طریق مصاحبه علمی، گزینش نهایی داوطلبان را انجام خواهد داد.

۱۱. طول دوره و شکل نظام آموزشی

هماهنگ با آیین‌نامه‌های آموزشی مصوب و مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تحصیل در رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته تاریخ تشیع و تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی ۴ نیمسال تحصیلی است که در صورت نیاز تا یک نیمسال دیگر نیز برای نگارش و دفاع از پایان‌نامه تحصیلی قابل تمدید است. افرادی که در آزمون ورودی امتیاز لازم را در دروس معارف اسلامی، زبان عربی و زبان انگلیسی کسب نکرده باشند ملزم به گذراندن حداکثر ۱۲ واحد درسی پیشنیاز در یک نیمسال می‌باشند و طبیعی است که یک نیمسال به طول دوره آنها افزون خواهد شد.

۱۲. نقش و توانایی دانش‌آموختگان

نقش و توانایی دانش‌آموختگان این رشته به شرح زیر می‌باشد:

- توان تدریس دروس تاریخ در مدارس و دانشگاهها
- توان تحقیق و نوآوری در عرصه‌های تاریخ تشیع، تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
- توان پاسخگویی به شبهات موجود در مسایل مربوط به دو رشته تعیین شده
- توان فهم و نقد آثار مستشرقان
- امکان ورود به دوره‌های دکتری ذربیط

۱۳. تعهدات

دانشجو ملزم است ضمن رعایت کلیه مقررات و ضوابط آموزشی و اهتمام جدی به درس در طول دوره تحصیل، پس از فراغت از تحصیل به تعهدات قانونی خود پایبند باشد.

فصل دوم

عناوین، تعداد واحدها و جدول دروس

- عناوین و تعداد واحدهای درسی
- جدول دروس پیشنهادی
- جدول دروس رشته تاریخ تشیع
- جدول دروس رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

عناوین و تعداد واحدهای درسی

با توجه به مبانی و محورهایی که دریند ۸ مشخصات کلی رشته ذکر شد عناوین و تعداد واحدهای درسی هر یک از حیطه‌های آموزشی به شرح زیر تعیین می‌شود:

۱) حیطه آموزشی دروس جبرانی

الف) معارف اسلامی

هدف: آشنایی با معارف اسلامی

۲ واحد	۱. کلام
۲ واحد	۲. فقه
۴ واحد	جمع واحدها:

ب) زبان

هدف: بالا بردن توان استفاده از متون علمی مورد نیاز رشته

۲ واحد	۱. متون کهن فارسی
۲ واحد	۲. متون کهن عربی
۴ واحد	۳. زبان انگلیسی
۸ واحد	جمع

ج. توانایی پژوهشی

هدف: آشنایی تخصصی و کاربردی با روش تحقیق تاریخی و مآخذشناسی

۲ واحد	۱. روش تحقیق و مآخذشناسی
--------	--------------------------

د. تاریخ اسلام

۱. تاریخ زندگی پیامبر ﷺ ۲ واحد
۲) حیطه آموزشی دروس اصلی
الف) مهارت‌های پژوهشی و نقد تاریخی

هدف: آشنایی با مبانی نظری و عملی پژوهش و نقد تاریخی در حد یک کارشناس ارشد

۱. روش شناسی تاریخ ۲ واحد
۲. نقد متون تاریخی ۲ واحد
۳. مکاتب تاریخ‌نگاری در تمدن اسلامی ۲ واحد
۴. فلسفه علم تاریخ ۲ واحد
۵. پایان‌نامه تحصیلی ۶ واحد
جمع واحدها ۱۴ واحد

ب) محتوای تخصصی رشته تاریخ تشیع:

۱. مفهوم و تاریخ پیدایش تشیع ۲ واحد
۲. سیره ائمه اطهار (۱) ۲ واحد
۳. سیره ائمه اطهار (۲) ۲ واحد
۴. علم و آموزش در جهان تشیع ۲ واحد
۵. تاریخ سیاسی شیعه (۱) ۲ واحد
۶. تاریخ سیاسی شیعه (۲) ۲ واحد
۷. تاریخ اجتماعی شیعه ۲ واحد
۸. تشیع در آثار مستشرقان ۲ واحد
۹. فرق شیعه ۲ واحد
جمع واحدها ۱۸ واحد

۵) محتوای تخصصی رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

۲ واحد	۱. فرهنگ و تمدن اسلامی از دیدگاه مستشرقان
۲ واحد	۲. تاریخ علم در تمدن اسلامی
۲ واحد	۳. تاریخ آموزش در تمدن اسلامی
۲ واحد	۴. تاریخ هنر در تمدن اسلامی
۲ واحد	۵. تاریخ تشکیلات اداری در تمدن اسلامی
۲ واحد	۶. تأثیر تمدن اسلامی بر غرب
۲ واحد	۷. اسلام در رویارویی با غرب
۲ واحد	۸. سیراندیشه‌های سیاسی و اجتماعی در تمدن اسلامی
۲ واحد	۹. شناخت تمدن اسلامی
۱۸ واحد	جمع واحدها

جدول دروس جبرانی

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
۵۵۱۲۰۱	تاریخ زندگی پیامبر ﷺ	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۲	کلام	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۳	فقه	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۴	متون کهن فارسی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۵	متون کهن عربی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۶	روش تحقیق و مأخذ شناسی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۷	زبان انگلیسی (۱)	۲	۶۴	عملی
۵۵۱۲۰۸	زبان انگلیسی (۲)	۲	۶۴	عملی
	جمع	۱۶	۳۲۰	

جدول دروس رشته تاریخ تشیع

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
۵۵۱۸۰۱	روش شناسی تاریخ	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۲	نقد متون تاریخی	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۳	مکاتب تاریخ نگاری در تمدن اسلامی	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۴	فلسفه علم تاریخ	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۵	مفهوم و تاریخ پیدایش تشیع	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۷	سیره ائمه <small>علیهم السلام</small> (۱)	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۸	سیره ائمه <small>علیهم السلام</small> (۲)	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۹	علم و آموزش در جهان تشیع	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۱۰	تاریخ سیاسی شیعه (۱)	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۱۱	تاریخ سیاسی شیعه (۲)	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۱۲	تاریخ اجتماعی شیعه	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۱۳	فرق شیعه	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۱۴	تشیع در آثار مستشرقان	۲ واحد	۳۲	نظری
۵۵۱۸۹۹	پایان نامه	۶ واحد	---	نظری
جمع		۳۲ واحد	۴۱۶	

جدول دروس رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
۵۵۱۹۰۱	روش شناسی تاریخ	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۲	نقد متون تاریخی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۳	مکاتب تاریخ نگاری در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۴	فلسفه علم تاریخ	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۵	تاریخ علم در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۶	تاریخ آموزش در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۷	تاریخ هنر در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۸	تاریخ تشکیلات اداری در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۹	تأثیر تمدن اسلامی بر غرب	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۱۰	اسلام در رویارویی با غرب	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۱۱	سیرانديشه‌های سیاسی و اجتماعی در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۱۲	شناخت تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۱۳	فرهنگ و تمدن اسلامی از دیدگاه مستشرقان	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۱۴	پایان نامه	۶	---	نظری
جمع		۳۲	۴۱۶	

فصل سوم

سرفصل دروس

سرفصل دروس جبرانی

سرفصل دروس رشته تاریخ تشیع

سرفصل دروس رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

سرفصل دروس جبرانی

جدول دروس جبرانی

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
۵۵۱۲۰۱	تاریخ زندگی پیامبر ﷺ	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۲	کلام	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۳	فقه	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۴	متون کهن فارسی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۵	متون کهن عربی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۶	روش تحقیق و مأخذ شناسی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۲۰۷	زبان انگلیسی (۱)	۲	۶۴	عملی
۵۵۱۲۰۸	زبان انگلیسی (۲)	۲	۶۴	عملی
جمع		۱۶	۳۲۰	

تاریخ زندگی پیامبر ﷺ

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۲۰۱	حیطه آموزشی: تاریخ زندگی پیامبر ﷺ
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تحلیلی با ابعاد مختلف زندگی سیاسی و اجتماعی پیامبر ﷺ از بعثت تا رحلت

۳- سرفصل:

- وضعیت تمدن بشری در آستانه ظهور اسلام
- تحلیل وضعیت قبایل عرب در آستانه ظهور اسلام
- ساختار سیاسی و اجتماعی مکه و اهمیت و جایگاه آن در عربستان
- ویژگیها و روشهای آغاز دعوت اسلامی
- تحلیل عوامل و روشهای رویارویی مشرکان قریش با دعوت اسلامی
- روشهای برخورد پیامبر ﷺ با دشمنی های مشرکان قریش و اهل کتاب (یهود - مسیحیت)
- جایگاه هجرتها در تثبیت دعوت اسلامی
- برخورد پیامبر ﷺ با سلاطین و امپراتوران
- تحلیل وضعیت جامعه یثرب در آستانه هجرت
- گامهای اولیه پیامبر برای تأسیس حکومت
- نگاهی کلی به سیاستهای اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی پیامبر
- روشهای برخورد پیامبر با دشمنان داخلی (منافقان)
- تحلیل کلی غزوات و سراپا
- توجه پیامبر ﷺ به مسائل بین المللی
- مسأله جانشینی پیامبر ﷺ

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: - دستگاه اورهد برای نمایش نقشه های مورد نیاز
- امکانات نمایش فیلم ویدیویی

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی - منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس - فیلم و نقشه نمایش داده خواهد شد

پژوهش - یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال اختصاص می یابد

۸- گزیده منابع:

- المفصل فی تاریخ العرب قبل الاسلام، جواد علی

- جمهرة الانساب العرب، ابن حزم

- جمهرة الانساب، ابن کلبی

- طبقات الکبری، ابن سعد

- اخبار مکه، ازرقی

- تاریخ المدینة المنورة، ابن شبة

- المغازی، واقدی

- سیره ابن هشام

- سیره ابن اسحاق

- تاریخ طبری

- الکامل، ابن اثیر

- فتوح البلدان، بلاذری

- مروج الذهب، مسعودی

- و دهها کتاب و مقاله دیگر

کلام

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۲۰۲
حیطه آموزشی: معارف اسلامی
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:
نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی با مهمترین مباحث خداشناسی، نبوت، امامت و معاد با تکیه بر دیدگاههای کلامی شیعه

۳- سرفصل:

- خداشناسی و براهین آن
- توحید ذات و صفات
- افعال باری تعالی
- نبوت عامه
- نبوت خاصه
- خاتمیت
- جایگاه اصل امامت در کلام شیعی
- امامت: ویژگیها، اوصاف و شؤون
- اثبات امامت ائمه اثناعشر
- مهدویت
- اثبات معاد
- معاد جسمانی و روحانی
- شفاعت، خلود، برزخ و ...

۴- شیوه آموزش: الف) پیش مطالعه‌ی دانشجویان ب) توضیحات استاد در کلاس ج) بحث گروهی ویاسخ به سؤالات دانشجویان د) پاسخ به شبهات اعتقادی دانشجویان (خارج از کلاس)

۵- تدارکات مورد نیاز: تدارکات مرسوم

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی: دانشجویان باید متن درسی را پیش مطالعه نموده و با زمینه‌ی ذهنی وارد کلاس شوند.

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش: دانشجویان باید درباره‌ی یکی از موضوعات فرعی مربوط به پژوهش بپردازند و تحقیقی ارائه نمایند.

دیگر موارد: دانشجویان باید به استاد خود - یا استاد دیگری - خارج از زمان کلاس، دسترسی داشته باشند تا بتوانند شبهات

اعتقادی خود را بازگو نموده و پاسخ دریافت نمایند

۷- روش آزمون: روش مرسوم

- آزمون هر چند هفته یکبار از متون درسی

- آزمون میان ترم و پایان ترم از مجموع مطالب متون درسی و مباحث مطرح شده در کلاس

۸- گزیده منابع:

کشف المراد، علامه حلی

تجريد الاعتقاد

شرح المقاصد تفتازانی

الالهيات، آية الله سبحانی

ده مقاله پیرامون مبدأ و معاد آية الله جوادی آملی

گوهر مراد لاهیجی

راهنما شناسی، آية الله مصباح یزدی

آثار استاد مطهری درباره نبوت و امامت

فقه

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۲۰۳
حیطه آموزشی: معارف اسلامی
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:
نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی با مهمترین احکام فقهی مورد نیاز

۳- سرفصل:

- گزیده کتاب الطهاره با تطبیق با برخی از رساله‌های عملیه
- گزیده کتاب الصلاة با تطبیق با برخی رساله‌های عملیه
- گزیده کتاب الزکاة با تطبیق با برخی رساله‌های عملیه
- گزیده کتاب الصوم با تطبیق با برخی رساله‌های عملیه
- گزیده کتاب الحج با تطبیق با برخی رساله‌های عملیه
- گزیده کتاب الجهاد با تطبیق با برخی رساله‌های عملیه
- گزیده کتاب المتاجر با برخی رساله‌های عملیه
- گزیده کتاب القضاء با تطبیق با برخی رساله‌های عملیه

این گزیده‌ها جمعاً ۴۵ صفحه از کتاب تبصرة المتعلمین تصحیح محمد هادی یوسفی غروی چاپ وزارت ارشاد راتشکیل

می‌دهد.

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی های کمک آموزشی

- بازدید علمی: -

مطالعه شخصی: منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس: برای کتاب الحج از نقشه، عکس و فیلم استفاده می شود

- پژوهش

- دیگر موارد-

۷- روش آزمون: روش مرسوم

۸- گزیده منابع:

- تبصرة المتعلمين

- رساله عملیه مراجع بزرگ معاصر

متون کهن فارسی

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۲۰۴
حیطه آموزشی: زبان
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:
نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: مهارت یافتن دانشجویان در درست خواندن، فهم و بهره‌گیری از متون تخصصی تاریخی به زبان فارسی همراه با اشاره به دقایق لغوی و دستوری

۳- سرفصل:

- تحلیل و بیان دقایق ادبی گزیده متون زیر همراه با مقدمه‌ای کوتاه در معرفی متن منتخب

۴- شیوه آموزش: متون منتخب در آغاز نیم سال تحصیلی در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد و استاد تنها به رفع اشکال و بیان دقائق لغوی و نکات دستوری می‌پردازد و در هر جلسه بین ۱۰ تا ۱۵ صفحه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی

بازدید علمی -

مطالعه شخصی -

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش -

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: روش مرسوم

- درک مطلب، بازنویسی و نشانه‌گذاری

۸- گزیده منابع:

- مجمل التواریخ والقصص

- تاریخ بیهقی

- تاریخ بلعمی

- سفرنامه ناصر خسرو

- راحة الصدور، راوندی

- ترجمه ابن اعثم کوفی

- جامع التواریخ، رشیدالدین فضل‌الله

- تاریخ گزیده، مستوفی

- حبیب السیر

- تاریخ جهانگشای جوینی

- تاریخ وصاف الحضرة

- ظفرنامه، یزدی

- تاریخ گیتی‌گشا

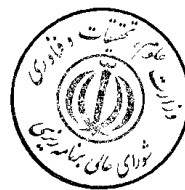
- تاریخ قم، حسن بن محمد قمی

- چهارمقاله عروضی

- تاریخ بخارا، نرشخی

- تاریخ بناکتی

- و دیگر منابع معرفی شده از سوی استاد

متون کهن عربی

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۲۰۵
حیطه آموزشی: زبان
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:
نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: مهارت یافتن دانشجویان در فهم و بهره‌گیری از متون تخصصی تاریخی به زبان عربی همراه با اشاره به دقایق صرفی و نحوی

۳- سرفصل:

- تحلیل ادبی و بیان دقایق گزیده متون همراه با مقدمه‌ای کوتاه در معرفی متن منتخب

۴- شیوه آموزش: متون منتخب در آغاز نیم سال تحصیلی در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد و در کلاس، استاد تنها به رفع اشکال و بیان دقائق می‌پردازد و در هر جلسه بین ۵ تا ۱۰ صفحه متن مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی -

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش -

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: روش مرسوم ترجمه، درک مطلب، اعراب‌گذاری

۸- گزیده منابع:

- وقعه صفین
- تاریخ یعقوبی
- تاریخ طبری
- سنی ملوک الارض و الانبیاء
- وفيات الاعیان
- معجم البلدان
- شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید
- الحوادث الجامعة، ابن فوطی
- تاریخ ابن اثیر
- مقدمه ابن خلدون
- صبح الاعشى
- و دیگر منابع منتخب استاد

روش تحقیق و مآخذشناسی

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۲۰۶	حیطه آموزشی: مهارت‌های ویژه پژوهشی
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تخصصی با روشهای کاربردی شناخت حقیقت در مطالعات تاریخی و مآخذ شناسی

۳- سرفصل:

- تعریف تحقیق، روش تحقیق و اهمیت آن
- انتخاب موضوع
- بیان مسأله
- تدوین فرضیه
- تنظیم طرح تحقیق
- روشهای مختلف تحقیق با تکیه بر روش تحقیق تاریخی
- روش گردآوری اطلاعات با تکیه بر روش تحقیق تاریخی
- آداب فیش برداری
- روشهای ارائه نتیجه تحقیق
- گزارش تحقیق
- نکات اصلی و مهم آداب نگارش
- روشهای دسته‌بندی منابع تاریخی
- معرفی چند نمونه از هر یک از انواع منابع و ارزیابی اجمالی آنها

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم با تکیه بر کارهای عملی که برای هر جلسه تعیین می شود

۵- تدارکات مورد نیاز: - کتابخانه
- بانک اطلاعات رایانه ای
- دستگاه اورهد

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی از کتابخانه - مرکز اسناد - مرکز خدمات رسانه ای - مرکز خدمات رایانه ای

مطالعه شخصی منابع جانبی و کمکی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال

دیگر موارد برای هر جلسه کار عملی در نظر گرفته می شود.

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به تکالیف عملی دانشجوی در طول نیمسال تحصیلی اختصاص می یابد

- درصدی از نمره به تکالیف پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می یابد.

۸- گزیده منابع:

- روش تحقیق و مأخذشناسی، رنجبر
- آیین پژوهش و مرجع شناسی، احمد گوی
- چگونه پژوهش کنیم؟ نیک مور
- شیوه نوشتن مقالات تحقیقی، استاپلتون
- شیوه بهره گیری از کتابخانه ...، عباس حرّی
- روش تحقیق در تاریخ، کلارک
- و دهها منبع دیگر
- مقدمه ای بر شناخت اسناد تاریخی، قائم مقامی
- تاریخ نگاری، قائم مقامی
- روشهای پژوهش در تاریخ، چاپ آستان قدس
- راهنمای آماده ساختن کتاب، ادیب سلطانی
- مصادرالتاریخ الاسلامی، اسماعیل کاشف
- روش تحقیق مفهومی در متون اسلامی، حسین نژاد

زبان انگلیسی (۱)

۱- مشخصات درس:

حیطه آموزشی: زبان

شماره درس: ۵۵۱۶۰۷

تعداد ساعت: ۶۴

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: عملی

پیش نیاز:

۲- هدف درس: آماده ساختن دانشجو برای بهره گیری بیشتر از منابع مربوط به رشته تحصیلی

۳- سرفصل:

- خواندن و درک مطلب و توجه به نکات مهم دستوری در متون برگزیده

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی -

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش پیش مطالعه درسی و یافتن واژه‌های دشوار. یک ترجمه به عنوان تکلیف به دانشجویان واگذار می‌شود

دیگر موارد - ترجمه چندین مقاله در زمینه تاریخ تشیع از فارسی به انگلیسی. تماشا و پیاده کردن فیلم‌ها یا برنامه‌هایی در موضوع

تاریخ تشیع که به کمک مرکز خدمات رسانه‌ای و همچنین استاد مربوط تهیه و پیشنهاد می‌شود.

۷- روش آزمون: روش مرسوم با تکیه بر درک مطلب و ترجمه

درصدی از نمره به تکلیف واگذار شده از سوی استاد اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

فصل اول و سوم کتاب The origins and Early Development of Shi'a Islam تألیف S.H.M. Jafri

Shiism, Resistance, and Revolution

An Introduction to Shii Islam تألیف Moojan momeن از انتشارات دانشگاه ییل Yale

گزیده مقالات کوتاه از Encyclopedia of Islam, New Edition

مقاله «تاریخ و تاریخ نگاران» تألیف Claude cahen از کتاب Religion, Learning and science in the

Abbasid period

زبان انگلیسی (۲)

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۶۰۸	حیطه آموزشی: زبان
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۶۴
پیش نیاز:		نوع واحد: عملی

۲- هدف درس: آماده ساختن دانشجو برای بهره‌گیری بیشتر از منابع رشته تحصیلی

۳- سرفصل:

- خواندن و درک مطلب و توجه به نکات مهم دستوری در متون برگزیده

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی

- مطالعه شخصی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش پیش مطالعه درسامه و یافتن واژه‌های دشوار. یک ترجمه به عنوان تکلیف به دانشجو واگذار می‌شود

دیگر موارد - ترجمه چندین مقاله در زمینه تاریخ تشیع از فارسی به انگلیسی. تماشا و پیاده کردن فیلم‌ها یا برنامه‌هایی در موضوع

تاریخ تشیع که به کمک مرکز خدمات رسانه‌ای و همچنین استاد مربوط تهیه و پیشنهاد میشود.

۷- روش آزمون: روش مرسوم با تکیه بر درک مطلب و ترجمه

درصدی از نمره به تکلیف واگذار شده از سوی استاد اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

۱. مقاله «بیت المال» از Encyclopedia of Islam, New Edition

۲. بخش پایانی مقاله «اندلس» از دایرة المعارف اسلام و نیز مقاله «عربیت» Arabiyya از دایرة المعارف

۳. مقاله «ایران» بخش تاریخ ایران از Encyclopedia of Islam, New Edition

۴. مقاله «محمد» تألیف مونتگمری وات از کتاب The Cambridge History of Islam

۵. مقاله «دوران شکوفایی و انحطاط امپراطوری» تألیف Halil Inalcik از تاریخ اسلام کمبریج

سرفصل دروس رشته تاریخ تشیع

جدول دروس رشته تاریخ تشیع

کد	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
۵۵۱۸۰۱	روش شناسی تاریخ	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۲	نقد متون تاریخی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۳	مکاتب تاریخ نگاری در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۴	فلسفه علم تاریخ	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۵	مفهوم و تاریخ پیدایش تشیع	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۷	سیره ائمه <small>علیهم السلام</small> (۱)	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۸	سیره ائمه <small>علیهم السلام</small> (۲)	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۰۹	علم و آموزش در جهان تشیع	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۱۰	تاریخ سیاسی شیعه (۱)	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۱۱	تاریخ سیاسی شیعه (۲)	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۱۲	تاریخ اجتماعی شیعه	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۱۳	فرق شیعه	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۱۴	تشیع در آثار مستشرقان	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۸۹۹	پایان نامه	۶	---	نظری
جمع		۳۲ واحد	۴۱۶	

روش‌شناسی تاریخ

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۸۰۱
حیطه آموزشی: مهارت‌های پژوهشی
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲
پیش‌نیاز:
نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی با ویژگی‌های مطالعه تاریخی، چگونگی برخورد با منابع و راهیابی به تحلیل و استنتاج‌های تاریخی

۳- سرفصل:

علم تاریخ، ماهیت و فلسفه آن
ویژگی‌های مطالعه تاریخی
گونه‌های مطالعه تاریخی
پیشینه روش‌شناسی تاریخی: یونان، جهان اسلام، ...
مراحل مطالعه تاریخی:
فرضیه‌سازی و پایه‌های آن
اطلاعات: رده‌بندی و ارزشیابی
اقسام منابع، علوم فرعی: باستان‌شناسی، کتیبه‌شناسی، سکه‌شناسی، سندشناسی،
نسخه‌شناسی، زبان‌شناسی
تفسیر و تحلیل اطلاعات: رویکردهای تحلیلی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، شرح حالی،
انسان‌شناختی و ...
گاه‌شناسی، جغرافیای تاریخی
مکاتب تاریخ‌نگاری و روش‌شناسی تاریخ:
تاریخ‌نگاری آلمانی
تاریخ‌نگاری فرانسوی
مکتب اجتماعی، تاریخی شیاگو
و دیگر مکاتب

۴- شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی

- مطالعه شخصی منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

- پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

- دیگر موارد-

۷- روش آزمون: روش مرسوم

درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- ساماران، شارل و دیگران، روش‌های پژوهش در تاریخ، ترجمه گروه مترجمان، مشهد، ۱۳۷۵ش، مختلف

- Roy A, Harrisville, Walter Sundberg

The Bible in Modern culture: Theology and Historical - Critical Method from Spinoza to Kasemann Roy

- Gerhard Maier

The End of the Historical - Critical Method

- Gilbert Joseph Garraghan

A Guide to Historical Method

- Robert Jones shafer

A Guide to historical method

- Louis Reichenthal Gottschalk

Understanding History: A primer of Historical Method

نقد متون تاریخی

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۸۰۲
حیطه آموزشی: مهارت‌های پژوهشی
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:
نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تخصصی با روش‌هایی برای توانا ساختن دانشجو در ارزشیابی و آسیب‌شناسی متون و گزارش‌های تاریخی و تشخیص میزان اعتبار آنها

۳- سرفصل:

- پیشینه نقد متون
- کارل لاخمان و نقد متون جدید
- مفهوم درستی و نادرستی، جعل و تحریف
- افزوده‌ها و افتادگی‌ها، انقطاع و لایه‌های یک متن
- تصحیح متن و روش‌های آن
- بررسی منابع مؤلف
- نقد صداقت مؤلف و بررسی انگیزه‌های جعل و تحریف
- نقد سند از نظر سازگاری درونی
- نقد متون و قراردادهای اجتماعی
- نگرش منطقی در تفسیر متون تاریخی
- نقد متون تاریخی و روش‌های نقد ادبی

۴- شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: روش مرسوم

درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می یابد

۸- گزیده منابع:

- ماریشال، روبر، نقد متون، بخشی از مجموعه روشهای پژوهش در تاریخ، ترجمه گروه مترجمان، مشهد، ۱۳۷۵ ش.

-S. TIMPANARO, <I>La genesi del metodo del lachmann(1963)

-P. MAAS, <I>Textual Criticism (Eng, trans, 1958)

مکاتب تاریخ نگاری در تمدن اسلامی

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۸۰۳	حیطه آموزشی: معارف اسلامی - مهارت‌های پژوهشی
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی با مفهوم تاریخ و هدف مطالعه آن و مکاتب و روش‌های تاریخ‌نگاری بویژه سنت‌های تاریخ‌نگاری مسلمانان و آموزه‌های اسلامی در زمینه تاریخ‌نگاری مطلوب

۳- سرفصل:

- دیدگاهها در زمینه تعریف و انواع تاریخ
- دیدگاهها در زمینه قانونمندیهای تاریخی و ارزش و اعتبار تاریخ
- پیشینه تاریخ‌نگاری در جهان پیش از ظهور اسلام
- زمینه‌ها و عوامل پیدایش و رشد تاریخ‌نگاری در میان مسلمانان
- جایگاه تاریخ در میان علوم اسلامی
- مکتبه‌های اولیه تاریخ‌نگاری مسلمانان:
 - مکتب مدینه
 - مکتب عراق
 - مکتب شام
- شکل‌های اصلی نوشته‌های تاریخی نزد مسلمانان
- ادوار نگارش تاریخی در جهان اسلام و تحوّل آن
- نظریه‌های نوین در تاریخ‌نگاری اسلامی
- آموزه‌های اسلامی در زمینه تاریخ‌نگاری مطلوب

۴- شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد-

۷- روش آزمون: روش مرسوم

درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- مقدمه، ابن خلدون

- تاریخنگاری در اسلام، روزنتال

- علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی، آیینه‌وند

- تاریخ در ترازو، زرین‌کوب

- و دیگر کتابها و مقالات

- التاريخ العربی و المورخون، شاکر مصطفی

- التاريخ العربی و المورخون، شاکر مصطفی

- بینش تاریخی قرآن، جعفری

The early arabic historical tradition, Albrecht Noth

فلسفه علم تاریخ

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۸۰۴	حیطه آموزشی: مهارت‌های پژوهشی
تعداد واحد: ۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:	نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنائی تحلیلی و انتقادی با مفهوم، ابعاد و نظریه‌های فلسفه علم تاریخ

۳- سرفصل:

- تعریف فلسفه تاریخ و رابطه آن با فلسفه علم تاریخ
- دیدگاهها درباره علمیت تاریخ
- جایگاه تاریخ در طبقه بندی علوم
- فیلسوفان بزرگ تاریخ: هگل، مارکس، توین بی
- مکاتب نوین تاریخ نگاری در غرب:

مکتب آلمان

مکتب انگلیسی - امریکایی

مکتب فرانسوی

۴- شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: روش مرسوم

درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- تاریخ چیست؟ ترجمه کامشاد

- تاریخ در ترازو، زرین کوب

- مارو، هنری، تاریخ چیست؟ بخشی از مجموعه روش‌های پژوهش در تاریخ، ترجمه گروه مترجمان، مشهد، ۱۳۷۵ش

- John William MILLER, The philosophy of History with Reflections and Aphorisms (1981)

- Donald R. KELLEY, Foundations of Modern Historical Scholarship: Language, Law and History in the French Renaissance (1970)

مفهوم و تاریخ پیدایش تشیع

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۸۰۵	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تشیع
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تخصصی و تحلیلی با مفهوم تشیع و دیدگاهها درباره تاریخ پیدایش آن

۳- سرفصل:

- مفهوم تشیع:

- بررسی واژه‌شناختی

- بررسی اصطلاحی

- تعریف برگزیده

- حیطه‌های دلالت مفهومی تشیع:

- امامت

- عصمت

- ولایت

- تشیع و سنت نبوی

- بررسی و نقد دیدگاهها درباره پیدایش تشیع:

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عهد حیات پیامبر ﷺ

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در ماجرای سقیفه

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در خلافت امیرالمؤمنین ﷺ

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در پی ماجرای کربلا

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عهد امامت امام صادق ﷺ

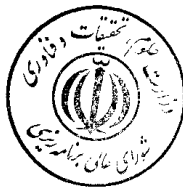
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عصر آل بویه

- نقد افسانه عبدالله بن سبأ

- اهل بیت ﷺ در قرآن

- مبانی فهم سیره ائمه ﷺ

- ابعاد سیره ائمه ﷺ

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی - منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش - یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی

۸- گزیده منابع:

- الرسول و الشیعه، حسن سعید

- شیعه در اسلام، علامه طباطبائی

- تشیع در سیر تاریخ، سید حسین جعفری

- اصل الشیعه و اصولها، کاشف الغطاء

- عبدالله بن سبا، علامه عسگری

- و دهها کتاب و مقاله دیگر

سیره ائمه عليهم السلام (۱)

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۸۰۷	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ تشیع
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تخصصی با سیر تحول از آغاز امامت امیرالمؤمنین علی علیه السلام تا پایان دوره امام صادق علیه السلام

۳- سرفصل:

- ماجرای سقیفه
- امیرالمؤمنین علی علیه السلام در عهد سه خلیفه نخست
- تحلیل حوادث ایام خلافت امیرالمؤمنین علی علیه السلام
- عوامل و پیامدهای صلح امام حسن علیه السلام
- امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام و تشیع در عصر خلافت معاویه
- عوامل و زمینه‌های وقوع حادثه کربلا
- شرح مختصر ماجرای عاشورا
- پیامدهای ماجرای کربلا با تکیه بر قیامهای شیعی
- تحلیل مواضع سیاسی و فرهنگی امام سجاد علیه السلام
- زمینه‌ها، ابعاد و نتایج حرکت علمی امام باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام تا پایان عصر اموی
- تحلیل کلی وضعیت تشیع در شرق اسلامی تا پایان عصر اموی و آغاز دوره عباسیان
- موضع امام صادق علیه السلام نسبت به عباسیان
- تحلیل مواضع سیاسی و فرهنگی امام صادق علیه السلام، در عهد عباسیان

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد از نقشه استفاده خواهد شد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیم سال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع

- الارشاد، مفید
- اثبات الوصیة، مسعودی
- مناقب، ابن شهر آشوب
- شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید
- الاختصاص، شیخ مفید
- اعلام الوری، طبرسی
- الفصول المهمة، ابن صباغ
- ینابیع المودة، القندوزی
- الشیعة فی احادیث الفرقین، علی موحد ابطحی
- و دهها کتاب و مقاله دیگر
- اصل الشیعة و اصولها، کاشف الغطاء
- تشیع در مسیر تاریخ، سیدحسین جعفری
- شیعه در اسلام، طباطبائی
- دیوان اشعار التشیع الی القرن الثالث
- تثبیت الامامة، قاسم بن ابراهیم الرسی
- مقاتل الطالبیین، ابوالفرج الاصبهانی
- تک نگاریها درباره ائمه علیهم السلام
- الرسول و الشیعة، حسن سعید
- الغدیر، امینی

سیره ائمه علیهم السلام (۲)

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۸۰۸	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ تشیع
تعداد واحد: ۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:	نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تخصصی با سیر تحول تشیع از آغاز امامت امام کاظم علیه السلام تا پایان غیبت صغری

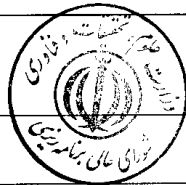
۳- سرفصل:

- تحلیل مواضع سیاسی و فرهنگی امام کاظم علیه السلام در عهد عباسیان
- تحلیل ماجرای ولایتعهدی امام رضا علیه السلام
- تحلیل وضعیت کلی شیعیان در شرق اسلامی در عصر اول عباسی
- مواضع و خط مشی امام جواد علیه السلام
- مواضع و خط مشی امام هادی علیه السلام
- مواضع و خط مشی امام حسن عسکری علیه السلام
- وضعیت کلی شیعه در شرق اسلامی در عصر غیبت صغری
- تحلیل کلی روشهای فرهنگی و دعوت ائمه علیهم السلام
- تحلیل کلی رفتار سیاسی و اجتماعی ائمه علیهم السلام

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد از نقشه استفاده خواهد شد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیم سال تحصیلی اختصاص می یابد

۸- گزیده منابع:

- کشف الغمة، اربلی	- مناقب آل ابی طالب، ابن شهر آشوب
- مدینه معاجز الائمة الاثنی عشر، حر عاملی	- التشیع: نشأته... معالمه، هاشم موسوی
- الامامة و التبصرة من الحيرة، ابن بابويه	- شیعه و تشیع، محمدجواد مغنیه
- تاریخ الغيبة الصغری، صدر	- الغيبة، شیخ طوسی
- اعلام الوری، طبرسی	- الارشاد، شیخ مفید
- تاریخ تشیع، مظفر	- مجموعه تک نگاری ها در باره ائمه علیهم السلام
- مدخلهای ذریط در دائرةالمعارفها	

علم و آموزش در جهان تشیع

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۸۰۹	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ تشیع
تعداد واحد: ۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:	نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تحلیلی با جایگاه، سازمان اهداف، روشها و سیر تحول آموزشهای شیعی و نقش دانشمندان شیعه در گسترش علوم گوناگون اسلامی

۳- سرفصل:

- علم و علم آموزی
- آموزشهای شیعی در عصر حضور ائمه علیهم السلام
- معرفی نهادهای آموزشی شیعه و دیگر امکانات آموزشی مانند: مساجد، مدارس، کتابخانه ها و ...
- تشکیلات و نظام آموزشی
- مراحل آموزشی
- روشهای تدریس
- کتابهای درسی
- وسایل و تدارکات تحصیل
- اجازه نامه ها
- القاب
- تحلیل سیر تحول آموزشهای شیعی در تاریخ اسلام
- نقش شیعیان در گسترش علوم نقلی همراه با معرفی دانشمندان برجسته و آثار علمی آنان در زمینه: فقه، حدیث، تفسیر، رجال، تاریخ، علوم قرآنی ...
- نقش شیعیان در گسترش علوم عقلی و محض همراه با معرفی چند دانشمند برجسته و آثار علمی آنان در زمینه: کلام، فلسفه، منطق، عرفان نظری، اصول فقه، نجوم، ریاضی، پزشکی، شیمی ...

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی از یک نهاد آموزشی سنتی شیعی بازدید به عمل آید

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیم سال تحصیلی و درصدی نیز به گزارش بازدید علمی اختصاص می یابد

۸- گزیده منابع:

- تاریخ دانشگاههای بزرگ اسلامی، غنیمه
- مدارس نظامیه، دکتر کسایبی
- تاریخ التریبیه عند الامامیه و...، عبدالله فیاض
- منیه المرید، شهید ثانی
- آداب المتعلمین، منسوب خواجه نصیر
- پژوهشی در نظام طلبگی، مهدی ضوابطی
- نهادهای آموزشی در عصر صفویه، گلشنی
- تاسیس الشیعه، صدر
- دانش مسلمین، حکیمی
- فلاسفه الشیعه، عبدالله نعمه
- الذریعه، آقا بزرگ تهرانی
- اعیان الشیعه، محسن الامین
- الفهرست، شیخ طوسی
- معالم العلماء، منتجب الدین
- ریاض العلماء، عبدالله افندی
- آشنائی با حوزه های علمیه شیعه در طول تاریخ، سید حجت موحد ابطحی - و کتابها و مقالات دیگر
- الذریعه (بخش اجازات)، شیخ آقا بزرگ
- بحار الانوار مجلدات مربوط به اجازات، علامه مجلسی
- گذشته، حال و آینده حوزه در نگاه رهبری
- گزارشی از سابقه تاریخی و اوضاع کنونی حوزه علمیه مشهد، سید علی خامنه ای
- شیوه های تحصیل و تدریس در حوزه های علمیه، محمد علی رضائی اصفهانی
- سیر حوزه های علمیه شیعه، صافی گلپایگانی
- الحوزه العلمیه فی النجف الاشرف، سید محمد غروی
- کشف الحجب والاسرار، الکتوری
- تاریخ علوم عقلی در اسلام، صفا
- سه حکیم مسلمان، نصر
- معجم مؤلفی الشیعه، امینی
- مصفی المقال، آقا بزرگ تهرانی
- طبقات اعلام الشیعه، آقا بزرگ تهرانی
- معجم اعلام الشیعه، عبدالعزیز طباطبائی
- ریحانه الادب، مدرس یزدی

تاریخ سیاسی شیعه (۱)

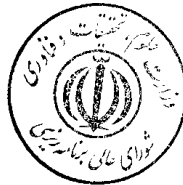
۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۸۱۰	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ تشیع
تعداد واحد: ۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:	نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تحلیلی با گسترش و تحول سیاسی شیعیان از میانه قرن سوم تا حمله مغول

۳- سرفصل:

- چگونگی گسترش تشیع
- نگاهی کلی تحلیلی به قیامهای شیعی در عصر عباسیان
- حوزه‌های اصلی پراکندگی تشیع: قم، آوه، بیهق، کاشان، ری، ...
- نگرشی براندیشه‌های سیاسی اندیشمندان شیعی: شیخ مفید، سید مرتضی، رضی ...
- حکومتها و خاندانهای حکومتگر شیعی: علویان طبرستان، دیلم و گیلان، آل حمدان، آل بویه، سادات طالبیه در قم، زیدیه یمن، آل زیار، بنی مزید، بنی عقیل، سادات علوی مکه و مدینه، قرامطه بحرین، فاطمیان، ادریسیان، موحدین، بنی رسول یمن

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

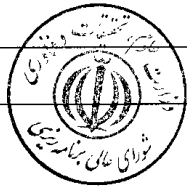
بازدید علمی از آثار تاریخی شیعی مربوط به دوره مورد بررسی

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به گزارش بازدید علمی و درصدی نیز به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- تاریخ طبرستان، ابن اسفندیار	- تشیع در مسیر تاریخ، سیدحسین جعفری
- کتاب النقض، عبدالجلیل قزوینی رازی	- مجالس المومنین، شوشتری
- تاریخ اسماعیلیان در ایران، ولادیمیر ونا	- تاریخ الشیعة، مظفر
- اسماعیلیان در تاریخ، فرهاد دفتری	- التشیع و التصوف، الشیبی
- منابع مربوط به آل بویه، سربداران، و...	- همبستگی تشیع و تصوف، شهابی
- الفصول الفخریة، ابن عنبة	- تاریخ قم، حسن بن محمد قمی
- روضات الجنات، خوانساری	- الشیعة و الحاکمون، مغنیه
- الشیعة و الدولة القومية فی العراق، حسن علوی	- التشیع: نشوؤ، مراحل، مقوماته، الغریفی
- حقیقة الشیعة الاثنی عشریة، اسعد وحید القاسم	- تذکره علمای امامیه پاکستان، حسن عارف نقوی
- و دهها کتاب و مقاله دیگر	- احزاب المعارضة السياسية الدينية، ولهاوزن

تاریخ سیاسی شیعه (۲)

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۸۱۱	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ تشیع
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنائی تحلیلی با تحول و حیات سیاسی شیعیان از حمله مغول تاکنون

۳- سرفصل:

- تحلیل کلی وضعیت شیعیان در آستانه حمله مغول و سقوط بغداد به دست مغولان
- بررسی و نقد دیدگاهها درباره نقش شیعه در سقوط بغداد
- نقش و نفوذ شیعه در دربار ایلخانان و پیامدهای آن
- خاندانهای حکومتگر شیعی: مرعشیان، آل کیا، سریداران، سادات علوی مکه و مدینه، بهمنیان هند، امامان زیدی یمن، شروانشاهان قفقاز
- صفویه: عوامل و زمینه های روی کار آمدن، اقدامات و پیامدهای حکومت صفویه
- تشیع در قلمرو خلافت عثمانی
- نگرشی براندیشه های سیاسی اندیشمندان شیعی: خواجه نصیرالدین، محقق کرکی...
- حیات سیاسی عالمان شیعه مشروطه و پس از آن: نهضت مشروطیت، جنبش ملی کردن نفت، انقلاب اسلامی
- تأثیر انقلاب اسلامی بر حیات فرهنگی و سیاسی تشیع

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و عکس

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

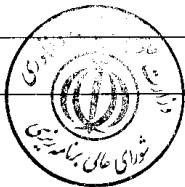
بازدید علمی از آثار تاریخی شیعی مربوط به دوره مورد بررسی

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به گزارش بازدید علمی و درصدی نیز به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- تاریخ الشيعة، مظفر
- تذكرة الملوك، باحواشی مینورسکی
- فصول من تاريخ الشيعة في لبنان، علی زین
- حلب و التشيع، ابراهيم نصر
- نهضت‌های اسلامی در صدسال اخیر، مطهری
- التشيع بين جبل عامل و ايران، علی مروه
- تشيع: سیری در فرهنگ و تاريخ، دائرة المعارف تشيع
- سیری در تاريخ تشيع، داود الهامی
- شيعة در هند، عباس اطهر رضوی
- تشيع در هند، هالیستر
- جهادية، محمدحسن کاووسی عراقی
- تشيع و مشروطيت، عبدالهادی حائری
- نقش روحانيت در مشروطيت، حامدالگار
- مطلع الشمس، اعتماد السطنة
- تشيع: مقاومت و انقلاب، کنفرانس تل‌آویو، ۹۸۴
- موسوعة التبعات المقدسة
- التأسيس لتاريخ الشيعة في لبنان، جعفر المهاجر
- الهجرة العالمية الي ايران، جعفر المهاجر
- تاريخ تشيع در ايران، جعفریان
- نهضت اسلامی شیعیان عراق، جویس ویلی
- مدخلهای ذی ربط در دائرة المعارفهای عمومی و تخصصی
- و کتابها و مقالات دیگر

تاریخ اجتماعی شیعه

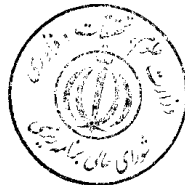
۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۸۱۲	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ شیعه
تعداد واحد: ۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:	نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنائی تحلیلی با جنبه‌های مختلف حیات اجتماعی شیعیان در ادوار تاریخ اسلام

۳- سرفصل:

- تعریف و اهمیت تاریخ اجتماعی
- مهمترین نهادها: نقابت، روحانیت و مرجعیت
- جنبه‌های اقتصادی:
- مسأله وجوهات و روش گردآوری و معارف آن
- نذورات
- جنبه‌های فرهنگی
- آداب و آیین‌ها
- رابطه با پیروان فرق و ادیان
- نمادها
- روشهای ارتباطی
- نفوذ اجتماعی خاندان‌های بزرگ
- تحلیل کلی ویژگیهای تاریخ اجتماعی شیعه

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی بازدید از زیارتگاهها، مراسم عزاداری، و ... و تهیه گزارش از آن

مطالعه شخصی -

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می یابد

۸-گزیده منابع:

- الوثائق السياسية و الادارية للعهد الفاطمي، محمد ماهر حماده

- تاريخ الدولة الفاطمية، محمد جمال الدين سرور

- العلويون، علي عزيز الابراهيم

- تاريخ الشيعة، في ساحل بلاد الشام، هاشم عثمان

- دولة التشيع في بلاد المغرب

فرق شیعه

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۸۱۳	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ تشیع
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی با زمینه‌های سیاسی و اجتماعی پیدایش فرق شیعی و مهمترین آنها

۳- سرفصل:

- تأثیر برداشتهای مختلف از اندیشه امامت در پیدایش فرقه‌های شیعی
- فرق شیعه در عصر حضور امامان معصوم علیهم‌السلام و نحوه برخورد ائمه علیهم‌السلام با آن:
 - غلاة
 - زیدیه
 - کیسانیه و فرق وابسته
 - فرق خاص امامیه: واقفه، فطحیه و غیره
 - مهمترین فرق شیعی عصر غیبت باقی مانده در تاریخ:
 - اسماعیلیه (بهره‌ها- آقاخانیه): افکار - تحول تاریخی - پراکندگی جغرافیایی - وضعیت کنونی
 - زیدیه: افکار - تحول تاریخی - پراکندگی جغرافیایی - وضعیت کنونی
 - غلات (نصیریان و علویان): افکار - تحول تاریخی - پراکندگی جغرافیایی - وضعیت کنونی
 - پسرخانیان
 - حروفیه و بکناشیه
 - نقطویان
 - شیخیه
 - اهل حق (یارسان)
- تأثیر فکری و فرهنگی و سیاسی فرق شیعه بر حیات تشیع

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و عکس و اسلاید

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی -

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد از وضعیت کنونی زیدیه، اسماعیلیه و بهره‌ها فیلم و عکس نمایش داده خواهد شد

پژوهش یک مقاله پایان نیم‌سال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیم‌سال اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- المقالات والفرق، اشعری	- التبصیر فی الدین، اسفراینی
- فرق الشیعة، نوبختی	- تبصرة العوام، حسنی رازی
- الملل و النحل، شهرستانی	- الصواعق المحرقة فی الرد...، ابن حجر هیتمی
- الفصل فی الاهواء و النحل، ابن حزم	- دبستان المذاهب، کشمیری
- الفرق بین الفرق، بغدادی	- فرهنگ فرق اسلامی، مشکور
- مقالات الاسلامیین، اشعری	- تاریخ شیعه و فرقه‌های اسلام تا قرن چهارم، مشکور
- التنبیہ و الرد علی اهل الاهواء و البدع، ملطی	- تاریخ فرق اسلامی، محمد نجمی زنجانی
- مدخلهای ذی ربط در دائرة المعارفها	- و کتابها و مقالات دیگر

تشیع در آثار مستشرقان

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۸۱۰۴	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ تشیع
تعداد واحد: ۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:	نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی انتقادی با تاریخ، میزان و نوع اهتمام مستشرقان به مطالعات شیعی

۳- سرفصل:

- تعریف شرق شناسی، اسلام شناسی و مطالعات اسلامی
- بحثی کلی درباره پیدایش و سیر تحول اسلام شناسی در غرب
- بحثی کلی درباره انگیزه ها و ابعاد و روشهای اسلام شناسی در غرب
- بررسی و نقد آثار مستشرقان درباره تشیع، مانند:

- گلدزیهر
- ولهاوزن
- برنارد لویس
- مکدر موت
- ویلفرد مادلونگ

- مدخلهای ذی ربط در Encyclopeddia of Islam New Edition

- تأثیر حضور مسلمانان و شیعیان در مراکز علمی غرب بر مطالعات شیعی

۴- شیوه آموزشی: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- مستشرقان و علامه مجلسی، تدین	- موسوعة المستشرقين، بدوی
- ایران و جهان اسلام، حائری	- الدراسات العربية والاسلامية في المائتا في القرن العشرين، جحا
- شناخت شیعه، حکیمی	- قراءة جديدة في تاريخ الاستشراق، عبدالرحيم حسن
- الاستشراق و الخلفية الفكرية للصراع الحضاري، زقزوق	- من زلأت المستشرقين، حمودة
- الاستشراق و المستشرقون: مالهم و ماعليهم، السباعي	- آراء فلاسفة و عباقرة الغرب في الاسلام، زكريا
- شيخ طوسي و خاورشناسان، عطيه	- الاستشراق، ادوارد سعيد
- اسلام از دريچه چشم مسيحيان، مينوي	- تاريخ الدراسات العربية في فرنسا، مقدار
- مقدمة في دراسة جهود الترجمة من العربية الى الفرنسية، خضير	- المستشرقون و مصادر التشريع، النشمي
	- و ديگر كتابها و مقالات مرتبط با موضوع

بیان نامه تحصیلی

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۸۹۹
حیطه آموزشی: مهارت‌های ویژه پژوهشی

تعداد واحد: ۶ واحد
تعداد ساعت:

پیش نیاز:
نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: به کار بستن توان پژوهشی و اندوختن علمی دانشجویان برای ارائه اثری نو درباره تاریخ تشیع

۳- سرفصل:

۴- شیوه آموزش: استاد راهنما در ساعات معین و در طول دوره نگارش پایان نامه بر فعالیت دانشجو نظارت خواهد داشت و دانشجو ملزم به رعایت دقیق شیوه نامه اداره کل تحصیلات تکمیلی دانشگاه امام صادق (ع) می باشد.

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی -

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش -

دیگر موارد -

۷- روش آزمون:

برگزاری جلسه دفاعیه به روش مرسوم و مطابق مقررات و آیین نامه های موجود

۸-گزیده منابع:

سرفصل دروس رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

جدول دروس رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
۵۵۱۹۰۱	روش شناسی تاریخ	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۲	نقد متون تاریخی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۳	مکاتب تاریخ نگاری در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۴	فلسفه علم تاریخ	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۵	تاریخ علم در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۶	تاریخ آموزش در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۷	تاریخ هنر در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۸	تاریخ تشکیلات اداری در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۰۹	تأثیر تمدن اسلامی بر غرب	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۱۰	اسلام در رویارویی با غرب	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۱۱	سیراندیشه های سیاسی و اجتماعی در تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۱۲	شناخت تمدن اسلامی	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۱۳	فرهنگ و تمدن اسلامی از دیدگاه مستشرقان	۲	۳۲	نظری
۵۵۱۹۱۴	پایان نامه	۶	---	نظری
جمع		۳۲	۴۱۶	

روش‌شناسی تاریخ

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۹۰۱	حیطه آموزشی: مهارت‌های پژوهشی
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش‌نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی با ویژگی‌های مطالعه تاریخی، چگونگی برخورد با منابع و راهیابی به تحلیل و استنتاج‌های تاریخی

۳- سرفصل:

-
- علم تاریخ، ماهیت و فلسفه آن
 - ویژگی‌های مطالعه تاریخی
 - گونه‌های مطالعه تاریخی
 - پیشینه روش‌شناسی تاریخی: یونان، جهان اسلام، ...
 - مراحل مطالعه تاریخی:
 - فرضیه‌سازی و پایه‌های آن
 - اطلاعات: رده‌بندی و ارزشیابی
 - اقسام منابع، علوم فرعی: باستان‌شناسی، کتیبه‌شناسی، سکه‌شناسی، سندشناسی، نسخه‌شناسی، زبان‌شناسی
 - تفسیر و تحلیل اطلاعات: رویکردهای تحلیلی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، شرح حالی، انسان‌شناختی و ...
 - گاه‌شناسی، جغرافیای تاریخی
 - مکاتب تاریخ‌نگاری و روش‌شناسی تاریخ:
 - تاریخ‌نگاری آلمانی
 - تاریخ‌نگاری فرانسوی
 - مکتب اجتماعی، تاریخی شیاگو
 - و دیگر مکاتب

۴- شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: روش مرسوم

درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- ساماران، شارل و دیگران، روش‌های پژوهش در تاریخ، ترجمه گروه مترجمان، مشهد، ۱۳۷۵ش، مختلف

- Roy A, Harrisville, Walter Sundberg

The Bible in Modern culture: Theology and Historical - Critical Method from Spinoza to Kasemann Roy

- Gerhard Maier

The End of the Historical - Critical Method

- Gilbert Joseph Garraghan

A Guide to Historical Method

- Robert Jones shafer

A Guide to historical method

- Louis Reichenthal Gotschalk

Understanding History: A primer of Historical Method

نقد متون تاریخی

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۹۰۲
حیطه آموزشی: مهارت‌های پژوهشی
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:
نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تخصصی با روش‌هایی برای توانا ساختن دانشجو در ارزشیابی و آسیب‌شناسی متون و گزارش‌های تاریخی و تشخیص میزان اعتبار آنها

۳- سرفصل:

- پیشینه نقد متون
- کارل لاخمان و نقد متون جدید
- مفهوم درستی و نادرستی، جعل و تحریف
- افزوده‌ها و افتادگی‌ها، انقطاع و لایه‌های یک متن
- تصحیح متن و روش‌های آن
- بررسی منابع مؤلف
- نقد صداقت مؤلف و بررسی انگیزه‌های جعل و تحریف
- نقد سند از نظر سازگاری درونی
- نقد متون و قراردادهای اجتماعی
- نگرش منطقی در تفسیر متون تاریخی
- نقد متون تاریخی و روش‌های نقد ادبی

۴- شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: روش مرسوم

درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می یابد

۸- گزیده منابع:

- ماریشال، روبر، نقد متون، بخشی از مجموعه روشهای پژوهش در تاریخ، ترجمه گروه مترجمان، مشهد، ۱۳۷۵ ش.

-S. TIMPANARO, <I>La genesi del metodo del lachmann(1963)

-P. MAAS, <I>Textual Criticism (Eng, trans, 1958)

مکاتب تاریخ نگاری در تمدن اسلامی

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۹۰۳	حیطه آموزشی: معارف اسلامی-مهارت های ویژه پژوهشی
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی با مفهوم تاریخ و هدف مطالعه آن و مکاتب و روشهای تاریخ نگاری بویژه سنتهای تاریخ نگاری مسلمانان و آموزه های اسلامی در زمینه تاریخ نگاری مطلوب

۳- سرفصل:

- دیدگاهها در زمینه تعریف و انواع تاریخ
- دیدگاهها در زمینه قانونمندیهای تاریخی و ارزش و اعتبار تاریخ
- پیشینه تاریخ نگاری در جهان پیش از ظهور اسلام
- زمینه ها و عوامل پیدایش و رشد تاریخ نگاری در میان مسلمانان
- جایگاه تاریخ در میان علوم اسلامی
- مکتبهای اولیه تاریخ نگاری مسلمانان:
 - مکتب مدینه
 - مکتب عراق
 - مکتب شام
- شکلهای اصلی نوشته های تاریخی نزد مسلمانان
- ادوار نگارش تاریخی در جهان اسلام و تحوّل آن
- نظریه های نوین در تاریخ نگاری اسلامی
- آموزه های اسلامی در زمینه تاریخ نگاری مطلوب

۴- شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: روش مرسوم

درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می یابد

۸- گزیده منابع:

- مقدمه، ابن خلدون

- تاریخنگاری در اسلام، روزنتال

- علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی، آینه وند

- تاریخ در ترازو، زرین کوب

- و دیگر کتابها و مقالات

- تاریخنگاری در اسلام، سیدصادق سجادی

- علم التاريخ عند العرب، عبدالعزيز الدوري

- التاريخ العربي و المورخون، شاکر مصطفی

- بینش تاریخی قرآن، جعفری

فلسفه علم تاریخ

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۹۰۴
حیطه آموزشی: مهارت‌های پژوهشی
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:
نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنائی تحلیلی با مفهوم، ابعاد و نظریه‌های فلسفه تاریخ

۳- سرفصل:

- تعریف فلسفه تاریخ و رابطه آن با فلسفه علم تاریخ
- دیدگاهها درباره علمیت تاریخ
- جایگاه تاریخ در طبقه بندی علوم
- فیلسوفان بزرگ تاریخ: هگل، مارکس، توین بی
- مکاتب نوین تاریخ نگاری در غرب:

مکتب آلمان

مکتب انگلیسی - امریکایی

مکتب فرانسوی

۴- شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: روش مرسوم

درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- تاریخ چیست؟ ترجمه کامشاد

- تاریخ در ترازو، زرین کوب

- مارو، هنری، تاریخ چیست؟ بخشی از مجموعه روش‌های پژوهش در تاریخ، ترجمه گروه مترجمان، مشهد، ۱۳۷۵ش

- John William MILLER, The philosophy of History with Reflections and Aphorisms (1981)

- Donald R. KELLEY, Foundations of Modern Historical Scholarship: Language, Law and History in the French Renaissance (1970)

تاریخ علم در تمدن اسلامی

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۹۰۵	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
تعداد واحد: ۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:	نوع واحد: نظری

۲- هدف: آشنایی با جایگاه علم در اسلام و سیر تکاملی علوم در میان مسلمین و سهم بزرگ علمای مسلمان در تاریخ علم جهان

۳- سرفصل:

تاریخ علوم عقلی: مراکز مهم علوم عقلی مقارن ظهور اسلام (حوزه اسکندریه، انطاکیه، مدارس سریانی، جندیشاپور، معارف هندوان)، اطلاعات قوم عرب در دوره جاهلی، نهضت نقد و ترجمه علوم در اسلام، کتب و علمای مستفاد، بیت الحکمة، حدود استفاده مسلمین از علوم عقلی، عهد اعتلای علوم، دوره انحطاط، مختصری در معرفی اجمالی تاریخ حکمت و فلسفه و عرفان (مشاء، اشراق، حکمت متعالیه)، معرفی اجمالی چهره‌های برجسته حکمت و فلسفه و عرفان اسلامی (کندی، فارابی، ابن سینا، شیخ اشراق، ملاصدرا...)، کلام و فلسفه، آشنایی باغزالی. ترجمه علوم اسلامی در اروپا

علوم انسانی: تاریخ، جامعه‌شناسی، فلسفه تاریخ (بحثی اجمالی درباره ابن خلدون و مقدمه او)، جغرافیا علوم طبیعی و تجربی: طب، زمینه تاریخی طب اسلام (جندیشاپور، اسکندریه، طب پیامبر)، مترجمان و آغاز پزشکی اسلامی، پزشکی در قرنهای نخستین (علی بن ربن طبری، رازی، علی بن عباس مجوسی)، ابن سینا، پزشکی پس از ابن سینا، طب در مصر و شام، اسپانیا و مغرب، خاندان ابن زهر، طب در ایران و هند، بیطره، صیدله، کیمیا، حیل و مناظر

ریاضی و نجوم: آغاز ریاضیات اسلامی، خوارزمی، خیام، ابوالوفاء، ابن سینا، ابوریحان، غیبات‌الدین جمشید، اخوان الصفا.

شیمی: داروسازی

و معرفی چهره‌های جهانی علوم اسلامی در هر یک از این علوم و اشاره به مهمترین کارها و اکتشافات و ابتکارات علمی هر یک از این چهره‌ها، سهم مسلمین در تاریخ علم جهان، نقش ایرانیان در تاریخ علوم، علوم خاص اسلامی و قرآنی و تاریخ و تحول هر یک از آنها: علوم ادبی (صرف، نحو، لغت، معانی و بیان، بلاغت)، تفسیر، حدیث، فقه، اصول، کلام (معتزلی، اشعری، شیعی،...)

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم با تکیه بر استفاده از وسایل کمک آموزشی

۵- تدارکات مورد نیاز: وسایل کمک آموزشی مرسوم

۶- راهنمایی های کمک آموزشی

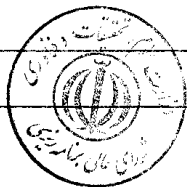
بازدید علمی در صورت امکان از بقایای رصدخانه مراغه

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیل

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال و درصدی نیز به گزارش بازدید علمی اختصاص می یابد

۸- گزیده منابع:

تمدن اسلام و عرب، گوستاویوبون
خدمات متقابل اسلام و ایران، استاد مطهری
فرهنگ اسلام در اروپا، زیگرید هونکه
تأثیر اسلام در اروپا، موننگمیری وات
تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری، آدم منز
تاریخ طب اسلامی، ادوارد براون
کارنامه اسلام، عبدالحسین زرین کوب
نسوی نامه، قربانی
طبقات الاطباء والحکماء، ابن جلجل
اخبار الحکماء، ابن قفطی
الفهرست، ابن ندیم
مقدمه، ابن خلدون
و فیات الاعیان، ابن خلکان
الموسیقی الکبیر، فارابی
رسالة آثار علوی، اسفزاری

آداب تعلیم و تعلم در اسلام، شهیدنانی، ترجمه محمدباقر حجتی
انتقال علوم یونانی به عالم اسلام، اولیری
تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلام، ذبیح الله صفا
تاریخ علوم در اسلام، حسن نفی زاده
تاریخ فلسفه در جهان اسلامی، حنا الفاخوری
تاریخ فلسفه اسلامی، هانری کورین
تاریخ فلسفه در اسلام، م.م. شریف
علم و تمدن در اسلام، حسین نصر
سه حکیم مسلمان، حسین نصر
تاریخ پزشکی ایران و سرزمین های خلافت شرفی، سی ریل الگود
تاریخ نجوم اسلامی، الفونسو نلینو
نظر متفکران اسلامی درباره طبیعت، حسین نصر
شبهیدانان نامی اسلامی، جعفر آقایی
دانش مسلمین، محمدرضا حیگمی
تاریخ تمدن اسلام، جرجی زیدان

تاریخ آموزش در تمدن اسلامی

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۹۰۱۶
حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته فرهنگ و تمدن اسلامی
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز: نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تحلیلی با جایگاه، سازمان، اهداف، روشها و سیر تحول آموزش در سرزمینهای اسلامی

۳- سرفصل:

- علم و علم آموزی در تفکر اسلامی
- نهادهای آموزش همراه با ذکر مهمترین نمونه های آن:
- مساجد - مکتبها - مدرسه ها - زاوریه ها - خانقاهها - ریاط - کتابفروشی ها - کتابخانه ها -
- خانه علماء - بیت الحکمة و ...
- تشکیلات و نظام آموزش
- مراحل آموزشی
- روشهای تدریس
- کتابهای درسی
- وسایل و تدارکات تحصیل
- اجازه نامه ها و شهادت نامه های علمی
- القاب
- تحلیل سیر تحول آموزش در تاریخ اسلام

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی از یک نهاد آموزشی سنتی بازدید به عمل می آید

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیم سال تحصیلی و درصدی نیز به گزارش بازدید علمی اختصاص می یابد

۸- گزیده منابع:

- آموزش و پرورش اسلامی، عزتی	- تاریخ فرهنگ در ایران، عیسی صدیق
- نهادهای آموزشی در عصر صفویه، گلشنی	- تاریخ آموزش در اسلام، احمد شلبی
- تعلیم و تربیت در اسلام، مطهری	- مدارس نظامیه، دکتر کسائی
- منیه المرید، شهید ثانی	- تاریخ دانشگاه های بزرگ اسلامی، غنیمه
- آداب المتعلیمین، منسوب به خواجه نصیر	- تاریخ سرچشمه های اسلامی آموزش و ...، نخستین
- پژوهشی در نظام طلبگی، مهدی ضوابطی	- تاریخ ادبیات در ایران، ذبیح الله صفا
- و کتابهای دیگر	- تاریخ التریبه عندالامامیه و...، عبدالله فیاض

تاریخ هنر در تمدن اسلامی

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۹۰۷	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تحلیلی با ابعاد گوناگون هنر در تمدن اسلامی، سرچشمه‌ها و سیر تطور و تکامل آن در طول تاریخ اسلام در سرزمینهای اسلامی

۳- سرفصل:

مقدمه‌ای در معنی هنر و اقسام آن

اسلام و هنر

هنر در عصر امویان: ساختمان مسجدها، کاخها، قلعه‌ها، تزئین ابنیه، هنرهای مستظرفه

هنر در دوره عباسیان: مساجد، قصور، ابنیه مسکونی، تزئینات، هنرهای مستظرفه

هنر در عصر فاطمیان: مساجد، قلاع و قصور، تزئینات، ادوات، نساجی

هنر در عصر سلجوقیان: مدرسه و مسجد، ابنیه، مقابر، تزئینات کاشی‌کاری، خط و مینیاتور، ادوات، فرش و پارچه

هنر در غرب اسلامی: ابنیه مذهبی، دژها و کاخها، تزئینات موحدین

هنر اسلامی از عهد مغول تا عصر حاضر (سبک ایرانی - مغولی):

مقابر، مدارس اسلامی و مساجد، هنر کتاب‌سازی، سبک نقاشی قالی و پارچه، ادوات

هنر در عهد ممالیک مصر

هنر در عهد ایلخانان و تیموریان

هنر در عهد صفویان: ابنیه، شهرسازی، هنر کتاب‌سازی و نقاشی، منسوجات، قالی‌بافی، سفالگری

نگاهی به سبک مغولی در هند: مساجد و مقابر، قصور و قلاع، مینیاتور

سبک عثمانی: مساجد، سنان و مکتب او، ابنیه غیر مذهبی، تزئین بنا، هنر کتاب‌سازی و نقاشی، ادوات

هنر در دوره قاجاریه

تأثیر هنر اسلامی بر تمدن‌های مجاور سرزمینهای اسلامی مانند آفریقای مرکزی و چین

نگاهی به هنر اسلامی در عصر حاضر

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم با تکیه فراوان بر فیلمها و عکسهای موجود

۵- تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و عکس و اسلاید

۶- راهنمایی های ویژه کمک آموزشی:

بازدید علمی از موزه ایران باستان (بخش دوره اسلامی)

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس به فراوانی مورد استفاده قرار می گیرد

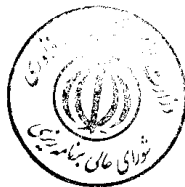
پژوهش یک مقاله برای پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی و درصدی نیز به گزارش بازدید علمی اختصاص می یابد

۸- گزیده منابع:

التصوير في الاسلام، آنولد	الفن الاسلامي، جورج مارسيه
التصوير عند العرب، زكي محمد حسن	الفن الاسلامي، ابوصالح الالقي
سرالزخرفة الاسلامية، بشرقاراس	هنر اسلامی، تیتوس بورکھات
العمارة اسلامية في مصر، كمال الدين سامح	تاريخ الفن العالم، الالقي
هنر اسلامی، ارسنت كونل ترجمه هوشنگ طاهري	العمارة في سوريا، دي نوجيه
هنر معماری در سرزمینهای اسلامی، ج. هوگ، پرویز ورجاوند	العمارة الاسلامية المبكرة، کر پرویل
هنر ایران، آندره گدار، ترجمه بهروز حبیبی	معنی هنر، هربرت رید
دوره مجله هنر و مردم، تاریخ هنر اسلامی، ترجمه مسعود رجب نیا	الفن والمجتمع، ترجمه فتح الباب
راهنمای صنایع اسلامی، ترجمه فریار	معماری اسلامی ایران در دوره ایلخانان، فریار
	صنایع ایران بعد از اسلام، ترجمه محمد خلیلی

تاریخ تشکیلات اداری در تمدن اسلامی

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۹۰۸	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تحلیلی با نظام و تشکیلات دولتهای مسلمان از آغاز تا پایان خلافت عثمانی

۳- سرفصل:

تشکیلات سیاسی:

- نگرشی بر تشکیلات سیاسی در ادوار مختلف تمدن اسلامی: وزارت در تمام این دوره‌ها، کتابت در تمام این دوره‌ها، حجابت در تمام این دوره‌ها.

- نگرشی بر نظام اداری در ادوار مختلف تمدن اسلامی: نظام اداری عرب قبل از اسلام، نظام اداری در زمان پیامبر ﷺ و جانشینان او، نظام اداری در عهد امیرالمؤمنین علی علیه السلام، مقام مسجد در نظام اداری، نظام اداری در زمان امویان، عباسیان، فاطمیان و ادوار دیگر با تکیه بر نهادهائی مانند وزارت، کتابت، حجابت و دیگر دیوانها، نظام لشکری، مواصلا، شرطه.

- نگرشی بر نظام مالی در ادوار مختلف تمدن اسلامی: بررسی اجمالی سیاست مالی اسلام، منابع بیت‌المال خراج، جزیه، زکات، خمس، عشور، اقسام اراضی، نحوه وضع خراج، اهل ذمه، مصارف بیت‌المال

- نگرشی بر نظام قضایی در ادوار مختلف تمدن اسلامی: قضا، شرایط قاضی، اختیارات قاضی، اجمالی از تاریخ قضا در سرزمینهای اسلامی، محاکم قضایی و مراحل آن، دیوان مظالم، حسبه

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد-

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

کتاب الاموال، ابو عبید قاسم بن سلام
النظم المالية، محمد ضیاء الریس
قضا در اسلام، صدر بلاغی
تاریخ سیاسی و اجتماع اسلام، دکتر حسن ابراهیم حسن
خلیفه و سلطان، و.و. بارتولد
تاریخ مفصل عرب، فیلیپ حتی
مدخلهای ذریبط در دائرة المعارفها
و دیگر کتابها و مقالات موجود در این زمینه

الاحکام السلطانية، الماوردی
عبقریة الاسلام فی اصول الحکم، منیر العجلانی
الوزراء والکتاب، جهشیاری
تاریخ تمدن اسلام، جرجی زیدان
الفخری فی الآداب السلطانية، ابن طباطبا
کتاب الخراج، قاضی ابویوسف
کتاب الخراج، یحیی بن آدم
کتاب الخراج و صنعة الكتابة، قدامة بن جعفر
المقدمة، ابن خلدون

تأثیر تمدن اسلامی بر غرب

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۹۰۹
حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز: نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تحلیلی با راههای نفوذ و میزان تأثیر فرهنگ اسلامی در اروپا

۳- سرفصل:

- بررسی راههای نفوذ فرهنگ اسلامی در اروپا: اندلس و سیسیل، اروپای شرقی و منطقه بالکان، روابط تجاری، جنگهای صلیبی
- تأثیر علوم اسلامی و دخیله: فلسفه و منطق، طب، داروشناسی، نجوم و دیگر علوم
- تأثیر ادبی و هنری
- تأثیر زبانی در حیطه ورود واژه‌های شرقی (به ویژه عربی) به زبانهای اروپایی
- تأثیر اجتماعی و تشکیلات اداری

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز:

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال

دیگر موارد

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به تحقیق کلاسی و یا مقاله اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- فرهنگ اسلام در اروپا، زیگرید هونکه
- زندگی و تمدن در فرون وسطی و نقش ایران در علوم مغرب زمین
- تأثیر دراروپا، مونتگمری وات
- منابع معرفی شده در فصل ۲۵ از کتاب «مدخل تاریخ شرق شناسی» ژان سوازه
- الاسلام والغرب، روم لاندو
- منابع معرفی شده در فصل «تأثیر فرهنگ اسلامی در اروپا» از کتاب کلودکاهن
- اسلام وغرب، دانیل

اسلام در رويارويي با غرب

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۹۱۰	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تحلیلی با چگونگی نفوذ غرب در جهان اسلام و چگونگی رويارويي اندیشمندان اسلامی و مسلمانان با آن

۳- سرفصل:

-
- نخستین مراحل رويارويي تمدن اسلامی با غرب
 - مقدماتی در تاریخ استعمار
 - توجه مسلمانان به غرب و پیروی از تمدن غربی
 - غربزدگی و آثار آن
 - عکس العمل علما و جهان اسلام
 - جنبشهای فکری و اصلاحی در مصر (سید جمال الدین، محمد عبده، محمد رشید رضا، کواکبی، اخوان المسلمین)
 - جنبشهای فکری و اصلاحی در آسیای مرکزی
 - جنبشهای فکری و اصلاحی در شمال آفریقا
 - پایان خلافت در آسیای صغیر، اصلاحات و نتایج آن
 - اصلاح طلبی در شبه قاره (اقبال لاهوری، استقلال پاکستان)
 - اصلاح طلبی در ایران (زمینه های تاریخی و فکری، مشروطیت، روحانیت و مشروطیت، نتایج و آثار، نهضت اسلامی ایران)

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز:

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی

مطالعه شخصی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس

پژوهش

دیگر موارد

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به تکلیف دانشجویی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- نهضت‌های اسلامی در صد ساله اخیر، شهید مطهری	- احیای فکری دینی در اسلام، اقبال لاهوری
- سیراندیشه سیاسی در اسلام معاصر، حمید عنایت	- تاریخ بیداری ایرانیان، ناظم‌الاسلام کرمانی
- سیراندیشه سیاسی غرب، حمید عنایت	- نقش جمال‌الدین اسدآبادی در بیداری مشرق زمین، محیط طباطبایی
- نقش روحانیت در مشروطیت، حامد الگار	- طبایع الاستبداد، کوکبی
- تشیع و مشروطیت، عبدالهادی حائری	- تأثیر اسلام در بیداری ملت‌های آسیایی و آفریقا، محقق داماد
- تنبیه الامه و تنزیه المله، محمدحسین نائینی	- شیخ محمد عبده، مصطفی حسینی طباطبائی
- الاسلام فی مواجهة التحديات المعاصرة، مودودی	- دین و جامعه، عنایت
- مفاهیم اسلامیة حول الدین والدولة، مودودی	- اندیشه‌های میرزا فتحعلی آخوندزاده، آدمیت
- اخوان المسلمین، بیوسی	

سیر اندیشه‌های سیاسی و اجتماعی در تمدن اسلامی

۱- مشخصات درس:

حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

شماره درس: ۵۵۱۹۱۱

تعداد ساعت: ۳۲

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

۲- هدف درس: آشنایی تحلیلی و انتقادی با زمینه‌های تکوین اندیشه‌های سیاسی و اجتماعی در جهان اسلام و میزان تاثیر این اندیشه‌ها در تحولات سیاسی و اجتماعی جهان اسلام

۳- سرفصل:

- چارچوب اندیشه‌های سیاسی و اجتماعی در قرآن
- ابعاد اندیشه‌های سیاسی و اجتماعی در اسلام
- بررسی چگونگی پیدایی اولین آراء سیاسی در جهان اسلام و اختلاف بر سر مسأله امامت و خلافت
- نظریات سیاسی شیعه: عصر حضور و عصر غیبت
- مطالعه نظریات سیاسی اهل سنت در باب خلیفه، استخلاف، عقد امامت، شورا، استیلا
- بررسی آراء خوارج و مرجئه، اشاعره و معتزله درباره امامت و خلافت
- بررسی آراء سیاستمداران و اندیشمندان برجسته دنیای اسلام و آثار آن:
- تأثیر آشنایی مسلمانان با دیگر تمدن‌ها بر تحول اندیشه سیاسی و اجتماعی آنها
- ماوردی، خواجه نظام الملک، غزالی، علامه حلی، ابن تیمیه، روزبهان خنجی و نیز بررسی آراء فیلسوفانی چون فارابی، ابن سینا، خواجه نصیرالدین طوسی
- مطالعه دیدگاه‌های سیاسی اندیشه‌گران معاصر: سید جمال الدین، عبده، کواکبی، نائینی، امام خمینی علیه السلام
- تحولات مهم سیاسی و اجتماع در پرتو اندیشه‌ها
- تحلیل کلی احیاگری و تجددخواهی در دنیای معاصر اسلامی
- شکلهای تدوین اندیشه‌های سیاسی و اجتماعی

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های ویژه کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس حسب مورد

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال تحصیلی اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

مآثر الخلافه، فلسفندی
سلوک الملوك، روزبهان
سیاست نامه، خواجه نظام الملک
شفا، ابن سینا
نصیحة الملوك، غزالی
طبایع الاستبداد، کواکبی
تنبیه الامه، نائینی
اندیشه سیاسی در اسلام معاصر، عنایت
سیاست و غزالی، لائوست
گرایشهای سیاسی در جهان عرب، خدوری
حکومت اسلامی، امام خمینی
سیاست در اسلام، عزنی
شناخت انواع اجتماعات از دیدگاه فارابی و ابن خلدون، غلامعلی خوشرو

ولایة الفقیه، منظری
المقدمه، ابن خلدون
تاریخ فلسفه در اسلام، میان محمد شریف
بررسی تفکر اجتماعی امام (ره) درباره تغییر جامعه
الشافعی، شریف مرتضی
تاریخ اسلام، حسن ابراهیم حسن
الملل والنحل، شهرستانی
آراء اهل مدینه فاضله، فارابی
تحقیق ماللهند، بیرونی
اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان از فارابی تا ابن خلدون، نفی آزاد ارمکی
مقالات الاسلامیین، اشعری
الاحکام السلطانیة، ماوردی

شناخت تمدن اسلامی

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۹۱۲	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی تحلیلی با زمینه‌ها، ارکان و سیر تحول تمدن اسلامی

۳- سرفصل:

- مقدمه
- تعریف تمدن
- عناصر سازنده تمدن
- انواع تمدنها و عوامل مؤثر در ترقی یا انحطاط تمدنها
- مبانی تمدن‌شناسی در قرآن
- نظریه‌های گوناگون در شکل‌گیری تمدن اسلامی
- ویژگیهای تمدن اسلامی
- نقد و بررسی تأثیرپذیری تمدن اسلامی از دیگر فرهنگها و میزان تأثیرپذیری آن
- نهادهای تمدن اسلامی و نوآوریهای مسلمانان در تعلیم و تربیت، نظام اداری، هنر و ...

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و عکس

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی از یک موزه و یک بنای تاریخی

مطالعه شخصی منابع جانبی حسب معرفی استاد

تماشای فیلم، اسلاید، عکس در جلسات متعدد در طول نیمسال

پژوهش یک مقاله برای پایان نیمسال تحصیلی

دیگر موارد

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

-درصدی از نمره به گزارش بازدید علمی و درصدی نیز به مقاله اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- تاریخ تمدن اسلامی ویل دورانت

- تمدن در بوته آزمایش، توینبی

- ظهور و سقوط تمدن، شپرد. بی، کلاو

- تاریخ تمدن، هنری لوکاس

- سیرتمدن، رالف لینتون

- تاریخ تمدن، توینبی

فرهنگ و تمدن اسلامی از دیدگاه مستشرقان

۱- مشخصات درس:

شماره درس:	۵۵۱۹۱۳	حیطه آموزشی: محتوای تخصصی رشته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
تعداد واحد:	۲ واحد	تعداد ساعت: ۳۲
پیش نیاز:		نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: آشنایی انتقادی به دیدگاههای برخی از خاورشناسان برجسته در حوزه فرهنگ و تمدن اسلامی

۳- سرفصل:

- تعریف شرق شناسی، اسلام شناسی و مطالعات اسلامی
- پیدایش اسلام شناسی در غرب و سیر تطور آن
- تحلیل اهداف و انگیزه های مطالعات اسلامی در غرب
- ابعاد و شاخه های مطالعات اسلامی
- بررسی دیدگاههای مهمترین خاورشناسان

- کایتانی
- نولدکه
- پارتولد
- گیب
- سوردل
- کلود کاهن
- باسورث
- لمبتون
- گلدزیهر
- پروگشتال
- اشپولر
- ریچارد فرای
- والتر هینتس
- مارگلیوث
- لامنس

۴- شیوه آموزش: روش مرسوم

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش یک مقاله برای پایان نیم‌سال تحصیلی

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به تحقیق دانشجو اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

-اسلام‌شناسی در اروپا از آغاز تا قرن بیستم، فوک

- «اسلام از دریچه چشم مسیحیان»، مینوی

- آثار هر یک از خاورشناسانی که نامشان در سرفصل آمده است

- اسلام از نظر ولتر، حدیدی

- المستشرقون، نجیب العقیقی

- موسوعة المستشرقین، بدوی

- اسلام و غرب، دانیل

بایان نامه تحصیلی

۱- مشخصات درس:

شماره درس: ۵۵۱۹۱۴
حیطه آموزشی: مهارت‌های ویژه پژوهشی
تعداد واحد: ۶ واحد
تعداد ساعت:
پیش نیاز:
نوع واحد: نظری

۲- هدف درس: بکار بستن توان پژوهشی و اندوخته علمی دانشجو برای ارائه اثری نو درباره فرهنگ و تمدن اسلامی

۳- سرفصل:

۴- شیوه آموزش: استاد راهنما در ساعات معین و در طول دوره نگارش پایان نامه بر فعالیت دانشجوی نظارت خواهد داشت و دانشجوی ملزم به رعایت دقیق شیوه نامه اداره کل تحصیلات تکمیلی دانشگاه امام صادق (ع) می باشد

۵- تدارکات مورد نیاز: -

۶- راهنمایی های کمک آموزشی:

بازدید علمی -

مطالعه شخصی -

تماشای فیلم، اسلاید، عکس -

پژوهش -

دیگر موارد -

۷- روش آزمون: - برگزاری جلسه دفاعیه به روش مرسوم و مطابق مقررات و آیین نامه های موجود

۸- گزیده منابع:

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

شماره ۲۳/۲۶۴۹

پیوست

بسم الله

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه فرهنگستان آموزش عالی

حداقل و حداکثر واحدهای درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۲/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری و بررسی برنامههای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیر ضرور و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاص به پایان نامه دارد).

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۳۰ واحد میتواند اختصاص به رساله داشته باشد).

در این صورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۲-۷۳ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۲ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد بر عهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکمیلی مؤسسه ذیربط است.

رای صادره در جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به هر حال اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی کلیایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سیده حمداکرم نائینی

مدیر شورای عالی برنامه ریزی

۳۱۹

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بسم الله

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۲/۲۶۶۲

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی، به سه ذی ربط و بارعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
 - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
 - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدها در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
 - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در شمول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
 - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
 - ب: در سببهای جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبب‌ها قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.
 - ج: گذراندن در سبب‌های از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن دروس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
 - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۴/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری ابلاغ نمائید.

سید محمد کاظم نائینی

د. ر. ا. عالی برنامه ریزی